

INHOUD	pag.
De Politiebonden	2
<i>De overname van het vakbondswezen tijdens de Bezetting</i>	3
<i>Kameraadschapsbond der Nederlandse Politie</i>	4
<i>De politiebonden na de Tweede Wereldoorlog</i>	4
Het beroepsonderwijs	4
<i>De uitbreiding van het politieonderwijs tot 1940</i>	5
<i>De politieopleidingen tijdens de Bezetting</i>	5
<i>De twee centrale politieopleidingscentra tijdens de Bezetting</i>	5
Schalkhaar	5
De Politie-Officiersschool (POS)	6
<i>Een derde opleiding</i>	6
Politieonderwijs 1945-1960	6
Vrouwen bij de politie	7
Werving, aanstellingseisen en opleiding	7
Opleiding	9
1949	9
<i>Veranderingen in de opleiding tot 1960</i>	9
Selectieprocedure	9
Politieonderwijs 1960-1980 Politie in verandering	10
Verandering in de aanstellingseisen	10
<i>Selectie</i>	11
<i>Opleiding</i>	12
Politieonderwijs 1980-1992 naar een afspiegeling van de samenleving	12
<i>Werving</i>	12
<i>Selectie</i>	13
<i>Opleiding</i>	14
Samenwerking en integratie	14
LSOP en Politieacademie	15
<i>Concernlocatie Apeldoorn Politieacademie</i>	15

De Politiebonden

In de 19e eeuw was de positie van het politiepersoneel allesbehalve rooskleurig. De betaling was slecht, er bestond nauwelijks enige opleiding en het beroep stond in laag aanzien.

De arbeidsomstandigheden waren onmenselijk zwaar. Politie mannen deden 48 uur achter elkaar dienst. Alleen in de avond tot twee uur 's nachts konden zij even rusten in hangmatten in het bureau. De onvrede met deze situatie leidde ertoe dat in de jaren tachtig van de 19^e eeuw het initiatief werd genomen tot de oprichting van een politievakorganisatie. In 1887 werd in Amsterdam de [Algemene Nederlandsche Politiebond \(ANPB\)](#) opgericht. In het eerste politievakblad in Nederland, *De Politiegids* van Jac. van Waning, was al eerder aangedrongen op het oprichten van een vakbond.

De bond ondervond tegenwerking omdat de autoriteiten aan een vakbond al snel een revolutionair luchtje vonden zitten. Toch groeide het aantal leden sterk van 1000 in 1894 tot ruim 3700 in 1902. In 1901 werd [W.H.L. Köster Henke](#) secretaris van de bond en hij zou dat vele jaren blijven.

Aan het begin van 20^e eeuw begon de groei van de ANPB te stagneren door de oprichting van andere vakorganisaties, zoals bijvoorbeeld de plaatselijke [Amsterdamsche bond in 1894](#) en in 1896 De Nijmeegse Politiebond. De rijksveldwachters richtten in 1900 de Rijkspolitievereniging op en in 1902 kwam de Bond van Inspecteurs bij de Gemeentelijke Politie. Men verweet de ANPB te weinig aandacht te hebben voor de nog steeds slechte arbeidsomstandigheden en vooral bezig te zijn op het gebied van onderwijs. Daarin was de bond overigens succesvol. De opleiding die de vakorganisatie bood werd afgesloten met een examen en het bondsdiploma werd door steeds meer gemeenten erkend. Maar verbetering van arbeidsomstandigheden moest echt bij de gemeentelijke autoriteiten worden afgedwongen.

De plaatselijke bonden wilden al snel hun krachten bundelen en in 1903 werd de Bond van Gemeentepolitiebeamten in Nederland (BGPN) opgericht, die het blad van de Amsterdamse politiebond als bondsblad nam, *De Politiebode*. Enkele van de punten in het werkprogramma van deze organisatie waren verbetering van de salarissen, het verkrijgen van een politiewet en een goede vakopleiding, zo nodig van staatswege. Ook de rijkspolitieambtenaren werden na enige tijd tot de bond toegelaten. De naam veranderde opnieuw, nu in [Algemene Bond voor Politiepersoneel](#) in Nederland (ABvPN). Zoals Köster Henke jarenlang het gezicht bepaalde van de ANPB, zou G. van Putten dat doen voor deze bond.

Na 1917 verloor de ABvPN leden door de oprichting van confessionele bonden zoals de Rooms-Katholieke Politiebond "St. Michaël" en de [Bond van Christelijke Politieambtenaren in Nederland](#). De politievakorganisaties werden zo gekenmerkt door grote versnippering; naast elkaar bestonden toen de ANPB, de Rijkspolitievereniging, de Bond van Inspecteurs bij de Gemeentelijke Politie, de ABvPN, de [RK Politiebond "St. Michaël"](#) en de Bond van Christelijke Politieambtenaren in Nederland (BCPN). De versnippering van de politievakorganisaties vormde een afspiegeling van de verzuiling in de Nederlandse samenleving.

De jaren na de eerste wereldoorlog waren rumoerige jaren. De autoriteiten in Nederland wilden weten of zij op de politie konden rekenen wanneer er een revolutie zou uitbreken. Tussen de ANPB en de ABvPN ontstond hierover een conflict. De ANPB was van mening dat de politie geen actie mocht voeren en te allen tijde de orde moest handhaven. Zij verweet de ABvPN geradicaliseerd te zijn en veel socialisten onder zijn leden te hebben, waardoor de bond minder betrouwbaar zou zijn. Maar er kwam geen revolutie in Nederland en de poging van voorman [Troelstra](#) van de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SDAP) om de Nederlandse arbeidersklasse de macht te doen grijpen liep op niets uit. Het gevolg was dat [in 1919 het Korps Politietroepen](#) werd opgericht en antirevolutionaire wetgeving werd afgekondigd.

In 1918 werden twee staatscommissies ingesteld, de [commissie Stork](#) en de commissie Raaymakers. Deze commissies moesten komen met voorstellen tot verbetering van de bezoldiging van overheidspersoneel. Het werk van de commissies had al snel resultaat. In 1920 werd de 45-urige werkweek ingevoerd in combinatie met een forse loonsverhoging en twee jaar later, in 1922, kwam er een nieuwe pensioenwet. De bonden zagen een enorme aanwas van leden. Vooral de confessionele bonden groeiden snel. Deze ontwikkeling duurde echter niet lang. In 1920 werd de wereld getroffen door een recessie, die in 1929 werd gevolgd door een nog grotere depressie. De nieuwe verworvenheden voor politieambtenaren sneuvelden hierdoor weer snel. De 45-urige werkweek werd bijna voor hij was ingevoerd alweer teruggedraaid. Ook de lonen en arbeidsvoorwaarden bleven niet ongeschonden. Als gevolg daarvan zagen de bonden hun aantal leden sterk dalen. Veel politiemensen zegden teleurgesteld hun bondslidmaatschap op. Toen de afdeling Amsterdam zich in 1934 afscheidde van de ABvPN werd deze bond hierdoor nog eens kleiner. De afdeling Amsterdam ging verder als de Amsterdamse Politiebond, met het eigen blad *De Amsterdamse Politie*. Zo bestond de vakbondswereld van de politie uit allemaal kleine organisaties naast elkaar.

In 1933 kwam de regering met het voorschrift dat ambtenaren geen lid mochten zijn van de [Nationaal Socialistische Beweging \(NSB\)](#) geleid door Anton Mussert. Bij de neutrale bonden, de ABvPN en ANPB, zaten politieambtenaren die lid waren van de NSB. Hiermee kwam het neutraliteitsbeginsel in het geding. Kon een bond neutraal zijn en toch zijn leden verbieden om lid te zijn van een bepaalde beweging? De ABvPN nam in 1934 het besluit dat fascistische leden geen lid konden zijn van de bond en de NSB'ers dienden zelf te bedanken als lid of werden geroyeerd. De ANPB was vooral bang voor de ontwikkelingen in Duitsland, waar Herman Goering, minister van Buitenlandse Zaken, liet weten dat het niet wenselijk was dat de politie "een troep ter bescherming van Joodse woningen is".

Begin 1940 waren er zo'n 15 vakbonden of politieverenigingen actief; bij elkaar hadden zij ongeveer 11.500 leden.

De overname van het vakbondswezen tijdens de Bezetting

Aan het begin van de bezettingstijd ontstond dus door samenwerking van de grootste politievakbonden de Centrale Politie Federatie (CPF). De vier aangesloten bonden (ANPB, ABvPN, BCPN en "St. Michael") hoopten dat het maken van één gezamenlijk front in de vorm van een overkoepelende federatie zou kunnen voorkomen dat er een 'gelijkschakeling' naar Duits voorbeeld zou plaatsvinden; daar waren de onafhankelijke vakbonden onder dwang opgegaan in een nationaalsocialistische eenheidsbeweging.

Maar van een gezamenlijk front bleek in de volgende maanden helaas geen sprake te zijn. De vooroorlogse tegenstellingen tussen 'confessionele', 'rode' en 'neutrale' vakbonden, tussen lokale en landelijke organisaties, tussen de vertegenwoordigingen van lager personeel en hoger personeel, bleven bestaan. En daarmee bleef ook het onderlinge wantrouwen.

In augustus 1940 richtte een drietal Amsterdamse inspecteurs van politie het Rechtsfront op, een beroepsorganisatie onder het vaandel van de NSB, bedoeld voor rechters, advocaten, politiemensen en anderen wier beroep te maken had met de "rechtsbedeling en opsporing". Hoewel het nationaalsocialistische Rechtsfront wist te bereiken dat politiemensen lid mochten worden van deze beroepsgroepenorganisatie blokkeerden hogere SS- en [politieleider Rauter](#) en [directeur-generaal van de politie Broersen](#) haar pogingen om een eenheidsbeweging voor de politie te worden en zo de invloed van de NSB in de politie te vergroten. Met dwang zetten Rauter en Broersen alsnog de eenwording van de vakbeweging door. Eind augustus 1941 beval Rauter dat alle overige politievakorganisaties op uiterlijk 1 december 1941 deel moesten uitmaken van de CPF en dat zij allen hun banden met vakfederaties, politieke partijen en kerkorganisaties moesten verbreken.

Rauters laatste bevel was voor de confessionele bonden onacceptabel. De Christelijke Politiebond (BCPN) besloot prompt tot opheffing. De tegenwerkende rooms-katholieke bond "St. Michaël" werd op bevel van Broersen op 21 januari 1942 opgeheven. Daarna volgde de omvorming van de CPF tot een van boven opgelegde eenheidsbeweging met een nieuwe naam, de [Kameraadschapsbond der Nederlandse Politie](#).

Kameraadschapsbond der Nederlandse Politie

[De Kameraadschapsbond der Nederlandse Politie](#) startte op 1 november 1942 en was gebaseerd op de *Kameradschaftsbund* van de Duitse politie. De oprichting van deze bond betekende het einde van de onafhankelijke politievakbeweging als strijdster voor het welzijn van de politieambtenaar. Belangenbehartiging gebeurde voortaan via intensieve samenwerking met de overheid. De bond stond dan ook onder het directe diensttoezicht van gevormde Broersen en het was de enige door hem erkende organisatie van politieambtenaren. Hoofddoel van de Kameraadschapsbond was (openlijk) de bevordering van de kameraadschap en het saamhorigheidsgevoel, en (verborgen) nazificatie: de ideologische omvorming van de Nederlandse politie naar nationaalsocialistische maatstaven. De Kameraadschapsbond gaf twee keer per maand het tijdschrift *De Nederlandsche Politie* uit en organiseerde kameraadschapsavonden met lezingen en propagandistische toespraken. Met ingang van 1 januari 1943 waren allen die in vaste of tijdelijke actieve dienst bij de Nederlandse politie een volledige dagtaak vervulden (inclusief het administratief personeel), verplicht lid van de bond. De contributie werd op het salaris ingehouden. De leiding over de Kameraadschapsbond berustte eerst bij bondsleider Y. de Boer en vanaf juni 1944 bij de Duitsgezinde [A. Boellaard](#), gepensioneerd inspecteur van de Marechaussee.

De politiebonden na de Tweede Wereldoorlog

De heropbouw en ontwikkeling van politiebonden nam na de Tweede Wereldoorlog een grote vlucht. Niet alleen groeiden de vakbonden enorm qua aantal leden, ook gingen zij zich bezighouden met een groter aantal onderwerpen. Een overzicht hiervan is nog in ontwikkeling.

Het beroepsonderwijs

Aan het eind van de 19^e eeuw was het beroep van politiemans er een met weinig aanzien. De salariëring van dienaren van politie was gemiddeld vergelijkbaar met die van ongeschoolde arbeiders. Pas in 1920-1921 was het salaris vergelijkbaar met dat van geschoolden.

Een politiemans moest de lagere school voltooid hebben en leerde het politievak al doende in de praktijk onder begeleiding van een oudere collega, die optrad als zijn mentor. Vanaf 1899 bood de Algemene Nederlandse Politiebond daarnaast (hoofdzakelijk schriftelijke) cursussen aan voor het politiediploma. Ook particuliere instellingen, zoals de Eerste Nederlandse Politie school (in Amsterdam, opgericht in 1910), organiseerden dergelijke cursussen. Voor politiemensen die al in dienst waren duurde de cursus een jaar, gebaseerd op twee lessen per week. Voor burgers die nog geen beroep gekozen hadden, duurde de cursus twee jaar van twee maal twee lessen per week.

In september 1919 realiseerde de eerste politievakorganisatie, de Algemene Nederlandse Politiebond (ANPB), de start van haar [Modelpolitievak school \(MPVS\) in Hilversum](#). In het eerste jaar behaalden alle 17 leerlingen van de school en 60% van de cursisten het politiediploma. Het volgende schooljaar (1920-1921) was het aantal leerlingen al verdubbeld tot 35. De officiële opening van de politie school vond plaats op 7 september 1921. De eerste directeur was J.J.A. de Koning, vooral bekend van zijn [Leerboek voor de politie](#) (geschreven met co-auteur P. Stapel). Vanaf 1923 was Mr. P. Frima de directeur. Hij bleef dat tot in 1942, waarna hij van 1946 tot 1957 directeur werd van het [Rijksinstituut tot Opleiding van Hogere Politieambtenaren \(RIOHPA\)](#). Door zijn staat van dienst kan Frima beschouwd worden als de nestor van het politie schoolonderwijs in Nederland.

De uitbreiding van het politieonderwijs tot 1940

De R.K. Politiebond "St. Michael" opende ook een politievakschool, in 's-Hertogenbosch.

De Rijksveldwachters kregen hun scholing bij de Opleidingsbrigade van de Rijksveldwacht in Amsterdam, die net als de Modelpolitievakschool was opgericht in 1919 (en officieel geopend op 3 maart 1920). Deze werd ook kortweg 'Opleidingsschool' genoemd. In 1922 werd de opleiding wegens bezuinigingen opgeheven om in 1928 weer te worden ingesteld. Deze voltijds opleiding duurde zes maanden en was eerst gevestigd aan de Weteringschans, later aan het Droogbak te Amsterdam. Omdat de opleidingsschool was gelegen in het zesde district (Amsterdam) fungeerde de districtscommandant als directeur van de opleidingsschool: de eerste directeur was [E. Dozy](#), die werd opgevolgd door [J. Vermeijden](#).

Grote gemeentelijke politiekorpsen, zoals Amsterdam, verzorgden zelf intern de eerste opleiding: in Amsterdam duurde die cursus aanvankelijk (omstreeks 1895) één maand, vanaf 1914 twee maanden en in 1925 duurde de training een half jaar. Naast deze startopleiding moesten de nieuwe dienders nog een lestraject van twee lessen per week doorlopen gedurende het eerste jaar van hun aanstelling.

Ook kleinere gemeentepoliteikorpsen deden aan interne opleiding. Zo bepaalde de burgemeester van Leiden in 1907 dat sollicitanten voor de baan van agent, die al in bezit waren van het politiediploma, de voorkeur genoten. De Leidse politievereniging "Door Eendracht Saamgebracht" (opgericht in 1900), gaf lessen binnen het plaatselijke politiekorps; onder andere een vak- en ontwikkelingscursus en een taalcursus. De lessen werden gegeven in de wachtlokalen van de agenten. Daarnaast was zelfstudie in vrije tijd verplicht voor de cursisten.

Voor hogere politieambtenaren was er vanaf 1908 het examen voor aspirant-inspecteur, ingesteld door de "Bond van Inspecteurs van Gemeentepolitie in Nederland", opgericht in 1902. Ook de Modelpolitievakschool startte eind jaren twintig een opleiding tot kandidaat-inspecteur.

De politieopleidingen tijdens de Bezetting

Het vooroorlogse opleidingsstelsel was verre van uniform en bestond deels uit korpsinterne opleidingen en deels uit particuliere opleidingen onder de hoede van de politievakbonden. De opleidingscapaciteit van de politiekorpsen was niet berekend op een grote instroom van nieuwelingen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het politieonderwijs door de bezetter gestandaardiseerd. Hogere SS- en politieleider Rauter kondigde eind 1940 aan dat er een nieuwe en landelijke "soldatische" politieopleiding moest komen, gebaseerd op de *Lehrbataillone* van de Duitse politie en krijgsmacht. De rekruten zouden een opleiding van zes maanden doorlopen aan het centrale opleidingsinstituut en daarna voor drie jaar dienst doen in gesloten eenheden, gelegerd in kazernes, waarin praktijkwerk en voortgezette 'vorming' samengingen. Pas daarna zouden de mannen doorstromen in de politieorganisatie, naar de straatsdienst of recherche.

Centralisatie, militarisering en de uitbreiding van de politie (als enige gewapende macht) was Rauters devies. "Volkomen bereidheid tot medewerking aan den opbouw van den Nederlandschen staat, ook onder de huidige omstandigheden, evenals een loyale houding tegenover de bezettende macht" was een van de aanstellingseisen die in wervingsadvertenties voor de politie in kranten vermeld werden.

De twee centrale politieopleidingscentra tijdens de Bezetting

Schalkhaar

Het Politie-Opleidingsbataljon (P.O.B.) in de [Westenbergkazerne te Schalkhaar](#) bij Deventer werd eind 1940 opgericht. Het opleidingsbataljon werd formeel ingedeeld bij de Marechaussee, maar stond onder streng toezicht van een *Lehrkommando* van de *Ordnungspolizei*. De Nederlandse docenten en instructeurs voor deze nieuwe opleiding kregen zelf eerst een opleiding aan de *Waffenschule* van de *Ordnungspolizei* in Kamp Waalsdorp (de voormalige kazerne van de grenadiers en jagers) bij Den Haag.

Ongeveer 3000 politiemannen doorliepen in Schalkhaar tussen juli 1941 en september 1944 hun eerste opleiding, of een bijscholingsvorming met militaire en sportieve training en ideologische, nationaalsocialistische vorming, inclusief politieke wereldoriëntatie en rassentheorie. Er werd veel tijd besteed aan ochtendgymnastiek (met een germanisme 'vroegsport' genoemd), marcheren en schieten. Bij het soldateske marcheren en paraderen hoorde vanzelfsprekend gezang en marsmuziek. Er werd dan ook een stafmuziekkorps opgericht. Toen in 1942 een exercitiereglement voor de Nederlandse politie verscheen, werden de [foto's daarvoor in Schalkhaar](#) gemaakt.

De schoolleiding maakte zich minder druk over het praktische politievakonderwijs aan de leerlingen. De opleiding voor aspiranten duurde oorspronkelijk zes maanden, de bijscholingscursussen drie of vijf. Het voortdurende tekort aan politiemensen in de uniformdienst van de grote stedelijke korpsen leidde echter tot verkorting van de opleidingsduur. Een wervingsfilm voor het P.O.B. in de collectie van het Nederlands Politie museum toont ferme blonde knapen, die de 'Germaanse groet' (Hitlergroet) brengen en op hun politie-uniform trots Duitse onderscheidingen dragen, die aan het Oostfront zijn verdiend. De film eindigt met het motto "Politiedienst is erediens aan het volk."

De Politie-Officiersschool

De Politie-Officiersschool (P.O.S.) werd in juni 1942 opgericht en gehuisvest in het voormalige Depot van de Koninklijke Marechaussee aan de Zwolseweg te Apeldoorn. Tot in 1941 was daar de School Opleiding Officieren Marechaussee (S.O.O.M) ondergebracht geweest. De officieren die in Apeldoorn hun opleiding genoten, hadden grotendeels een nationaalsocialistische inslag gemeenschappelijk en waren lid van de NSB, het Rechtsfront of de Nederlandse (later Germaanse) SS.

De eerste leergang startte met 102 cursisten en aan de tweede leergang namen 65 cursisten deel. In juni 1943 verhuisde de POS naar Het Apeldoornse Bos, nadat de patiënten en het personeel van deze joodse psychiatrische inrichting waren gedeporteerd.

Volgens [K.H. Broekhoff](#), waarnemend korpschef in Amsterdam na de bevrijding, had de leider van de officiersschool in Apeldoorn vóór zijn benoeming met gedresseerde apen kermissen afgereisd. Broekhoff stond niet bekend als een man van subtiele uitspraken. Archivalia en ooggetuigenverklaringen duiden erop dat zowel bij het opleidingsbataljon als de officiersschool nare interne verhoudingen heersten met bullebakken als instructeurs, incompetent docenten en leidinggevend, die geselecteerd waren op hun Duitsgezinde houding in plaats van geschiktheid voor hun functie. Drankmisbruik kwam veel voor.

Een derde opleiding

Een derde opleiding was de rechercheacademie in Overveen (gemeente Bloemendaal), maar deze opende pas in maart 1944 haar deuren. Deze rechterschool was het geesteskind van E.W. Beekman, commissaris van Rijkspolitie en hoofd van de afdeling Opleiding en Vorming van Rechercheambtenaren. Hij had in januari 1942 al een uitvoerig ontwerp voor een rechterschool klaar. Door onenigheid tussen het Directoraat-Generaal van Politie, de Rijksgebouwendienst en het departement van Financiën duurde het twee jaar voor de opleiding startte.

Na Dole Dinsdag en de geallieerde luchtlandingen bij Eindhoven, Nijmegen en Arnhem in september 1944, liepen de opleidingen leeg. De staf van de bevelhebber van de *Ordnungspolizei*, die ijlings uit Nijmegen was vertrokken, vestigde zich in Schalkhaar.

Politieonderwijs 1945-1960

Door het [Politiebesluit van november 1945](#) ontstonden er twee soorten politie in Nederland:

Op het platteland kreeg het Korps Rijkspolitie de handhaving van de rechtsorde tot taak. De rijkspolitie was onderverdeeld in 5 gewesten en 23 districten. Binnen de districten, onderverdeeld in landgroepen en posten, was er een beperkte specialisatie in de vorm van een [verkeersgroep](#) en [recherchegroep](#) per district. De gewesten werden later omgedoopt in territoriale inspecties en in 1968 afgeschaft. In 1969-1970 werd het aantal districten teruggebracht tot 17.

De centrale staf van dit landelijke korps, [de Algemene Inspectie](#), zetelde in Den Haag. Vanuit de residentie regelde de staf de financiën, personeelsvoorziening en de verdeling van het gestandaardiseerde materieel.

In de grotere gemeenten en steden vervulden eigen gemeentelijke politiekorpsen de politietaak. Aanvankelijk werden deze gemeenten in 1945 bij Koninklijk Besluit aangewezen. Later kende de [Politiewet 1957](#) gemeenten met meer dan 25.000 inwoners een gemeentepolitiekorps toe; nadien werd dit aantal verhoogd tot 40.000. In totaal werden 148 korpsen gemeentepolitie geformeerd. Deze tweedeling op politiegebied hield stand tot in 1994.

Gemeentepolitiekorpsen en het Korps Rijkspolitie gingen in veel opzichten hun eigen weg: [eigen uniformen](#), eigen materieelvoorziening, eigen opleidingen en vervolgcursussen, werving en selectie. Een goede samenwerking of bundeling van krachten en kennis bleek niet altijd vanzelfsprekend. Rivaliteit door esprit de corps en cultuurverschillen vertroebelden wel eens de verhoudingen.

De politie kampte met een personeelstekort. De Nederlandse politie had de Duitse bezetting allerm minst ongeschonden doorstaan. Net als in andere geledingen van de samenleving hadden zich politiemensen gedragen als verzetshelden, meelopers, collaborateurs en waren er daders en slachtoffers. Bij de zuiveringen na de oorlog was ongeveer 10% van het totale politiepersoneel ontslagen met verlies van alle rechten. De zuivering van de politie en de daarop volgende herwaardering der rangen van het in dienst blijvende personeel gebeurde niet altijd met de vereiste zorgvuldigheid. Politie mannen stapten gedesillusioneerd op. Menig burger had tijdens de bezettingsjaren het vertrouwen in de gezagsdragers verloren. De politie bood dan wel een vaste baan met zekerheid, maar het imago van het politiewerk had veel glans verloren.

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog begon voor Nederland een periode van herstel, opbouw en industrialisering. Er was een grote vraag naar arbeidskrachten.

In de loop van de jaren vijftig van de 20^e eeuw verlieten veel mannen de politie vanwege het slechte salaris. In veel politiekorpsen legden de leden van de selectiecommissie bij elke sollicitant een huisbezoek af om het milieu waaruit de kandidaat afkomstig was te inspecteren. Dit moest uiteraard "netjes" en "fatsoenlijk" zijn. De voorkeur ging uit naar doorsnee gezinnen, normale middenstand met uitschieters naar boven.

Voor het Korps Rijkspolitie was er vanaf 1948 een opleidingsschool in [Nistelrode](#), later in [Arnhem](#) (1955) en [Horn](#) (1967), [Apeldoorn](#) (1971) en [Harlingen](#) (1975).

Vrouwen bij de politie

Het aantal vrouwen bij de politie was tot circa 1950 zeer beperkt. De vrouwelijke burgerambtenaren in administratieve functies, zoals typistes, buiten beschouwing latend, waren er in de grotere gemeenten vanaf [1911](#) inspectrices van de [Kinder- en Zedenpolitie](#) benoemd als politieambtenaar met opsporingsbevoegdheid. Deze doorgaans [hoog opgeleide en ongetrouwde juffrouwen](#) van goede komaf, werkten in een specialistisch vakgebied -de bescherming van minderjarigen en vrouwen- met een sociaal karakter. Hun werk in burgerkleding werd als "sociaal aanhangsel" gezien naast het harde, repressieve politiemannenwerk in de vorm van gezagshandhaving en criminaliteitsbestrijding. Bij de rijkspolitie werd pas in 1951 de eerste vrouwelijke officier jeugdzaken (vergelijkbaar met de inspectrices van de Zeden- en Kinderpolitie bij gemeentepolitiekorpsen) benoemd als aanloop naar de benoeming van een dergelijke ambtenaar in elk district.

Werving, aanstellingseisen en opleiding

In 1949 werd er niet geworven voor officieren, omdat de oprichting van het Rijksinstituut tot Opleiding van Hogere Politieambtenaren (RIOHPA) in Hilversum net begonnen was.

Vanaf 1950 vond de werving voor officieren plaats door middel van oproepen in grote dagbladen en in het Algemeen Politieblad. De selectie werd door een Voorbereidingscommissie gedaan, die door de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie gezamenlijk werd benoemd.

Sollicitaties voor de functie van wachtmeester bij de rijkspolitie konden worden ingediend bij de algemene Inspectie van het korps, Koninginnegracht 30 te Den Haag.

Sollicitaties voor de functie van agent van politie bij de gemeentepolitie dienden te worden gericht aan de burgemeester van de gemeente. Vacatures werden gepubliceerd in het Algemeen Politieblad. Bij sollicitaties hadden mannen die al een politiediploma hadden (zoals marechaussees) de voorkeur. De aanstellingseisen waren vastgelegd in Besluit Aanstellingseisen politiepersoneel (Koninklijk Besluit van 9 mei 1947, Staatsblad H 146).

Voor de Agent/wachtmeester gold:

- Nederlandse nationaliteit
- Onbesproken levensgedrag
- Voldoen aan keuringseisen, dat wil zeggen psychologisch, psychotechnisch en antecedentenonderzoek
- Minimumlengte 1.75 m, bij uitzondering 1.72 m
- Leeftijd ten minste 21 en ten hoogste 28
- Algemene ontwikkelingseis: overeenkomen met die, verkregen door Lager Onderwijs.

De eerste aanstelling geschiedde met een proeftijd, na afloop waarvan voldaan moest worden aan de “nader voor de politie te stellen eisen ten aanzien der algemene ontwikkeling en vakbekwaamheid en men moet bezitten: een EHBO-diploma, rijbewijzen A en B en voldoende ontwikkeling op het gebied van lichamelijke vaardigheid en sport”.

Daarbij kwam volgens wervingsbrochures uit 1954 en 1956:

- Geen bril dragen
- Vlot en leesbaar handschrift.

Volgens het besluit Benoemingseisen politieambtenaren 1958 (Koninklijk Besluit van 24 december 1957) werd ook een geneeskundig onderzoek uitgevoerd. Uit de wervingsbrochures van 1954 en 1956 van de rijkspolitie blijkt echter al dat er in die jaren al sprake was van een medische keuring door de korpsarts van het Korps Rijkspolitie.

Het Besluit Benoemingseisen Politieambtenaren 1958 bleef bestaan tot in de jaren tachtig van de 20^e eeuw.

Voor de officiersopleiding gold:

- Nederlandse nationaliteit
- Onbesproken levensgedrag
- Voldoen aan keuringseisen, dat wil zeggen psychologisch, psychotechnisch en antecedentenonderzoek
- Minimumlengte 1.75 m, bij uitzondering 1.72 m
- Leeftijd ten minste 21 en ten hoogste 28
- Diploma staats- of eindexamen 5 jaar HBS of gymnasium A of B
- Voldoen aan de voor de leidende politiefunctie te stellen eisen van karakter en beschaving.

De officiersopleiding aan het Rijksinstituut tot Opleiding van Hogere Politieambtenaren (RIOHPA) in Hilversum duurde twee jaar, vanaf 1958 drie jaar en vanaf 1969 (toen was het instituut al omgedoopt in [Nederlandse Politie Academie](#)) vier jaar.

In een ongedateerde wervingsbrochure van het RIOHPA (waarschijnlijk 1958-1961), worden bij de benoemingseisen een leeftijd van 18-26 jaar en “ongehuwd zijn” genoemd.

Opleiding

1949

Voor de rijkspolitie geschiedde de opleiding van aspiranten na aanstelling aan de opleidingsschool (officieel geheten Eerste Opleidingsschool der Rijkspolitie) in Nistelrode. De opleiding hier duurde een half jaar, gevolgd door een half jaar opleiding in een rijkspolitie-landgroep, en werd afgesloten met een examen.

Voor de gemeentepolitie geschiedde de opleiding plaatselijk in de gemeentelijke politiekorpsen. De gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Groningen hadden een eigen opleiding(school).

Veranderingen in de opleiding tot 1960

De opleidingsschool van de rijkspolitie verhuisde in 1955 van Nistelrode naar Arnhem.

De gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, hielden een eigen opleiding(school).

De opleidingen van Utrecht en Groningen gingen in 1959/1960 op in de regionale scholen Wassenaar (voor Zuid-Holland, Zeeland en Utrecht) en Lochem (voor Noord-Nederland).

Voor de kleinere gemeentepolitiekorpsen kwamen er gezamenlijke regionale politiescholen:

- Haarlem (Overveen) voor Noord-Holland, met uitzondering van Amsterdam, vanaf 1952
- [Heerlen](#) (Doenrade) voor Limburg, Brabant en Nijmegen, vanaf 1954
- Wassenaar voor Zuid-Holland (met uitzondering van Rotterdam), Zeeland en Utrecht
- [Lochem](#) voor Noord-Nederland, vanaf 1959.

De politieopleidingsschool in Wassenaar was op 1 september 1952 gestart in de jeugdherberg "De Haven". De opleiding duurde twee maanden en vanaf januari 1955 was de opleidingsduur één jaar. Vijftien gemeenten in Zuid-Holland waren vanaf 1955 betrokken bij de school. In april 1955 verhuisde de school naar een villa aan de Meyboomlaan 1 in dezelfde wijk in [Wassenaar](#). In 1960 vond de feestelijke opening van bijgebouwde leslokalen plaats. De beheerder, de adjudant Lugthart, woonde met zijn gezin naast de schoolvilla. In 1968 verhuisde de school naar [Leusden](#).

Selectieprocedure

Voor de selectie bij de rijkspolitie waren de sollicitatiepapieren te krijgen bij de groepscommandanten of bij het Bureau Werving in Den Haag. De papieren moesten na invullen, met eigenhandig geschreven sollicitatiebrief en levensloop met pasfoto, worden opgestuurd naar het Bureau Werving of worden afgeven aan de groepscommandant.

De selectie besloeg drie rondes/dagen

- geneeskundig onderzoek: onderzoek naar de lichamelijke geschiktheid bij het bureau van de korpsarts te Utrecht;
indien gezond volgde:
- schriftelijk onderzoek: test op algemene ontwikkeling en kennis van de Nederlandse taal bij Bureau Werving;
als deze stappen met goed gevolg waren doorlopen kreeg de kandidaat binnen drie weken bericht en volgde:
- mondeling onderzoek bij Bureau Werving zijnde een onderhoud met de Wervingscommissie, bestaande uit enkele officieren van het Korps Rijkspolitie (in de volksmond de "strengere Vierschaar" genoemd), gevolgd door een sportproef.

Waren de drie stappen goed doorlopen dan kwam het aanstellingsbericht binnen twee weken. In die tussentijd werd de levenswandel van de kandidaat nageplozen door middel van een antecedentenonderzoek.

Ook bij de gemeentepolitie omvatte de selectie deze drie stappen.

Het schriftelijk onderzoek (stap 2) omvatte onder andere rekensommen, een dictee en een opstel schrijven.

Opvallende constatering uit de wervingsbrochures:

De wervingsbrochures voor de rijkspolitie en het RIOHPA werden alle uitgegeven door de Rijksvoorlichtingsdienst.

Voor de [rijkspolitie](#) moest de kandidaat zijn sollicitatiebrief richten aan de Algemeen Inspecteur van het korps, voor de officiersopleiding aan het RIOHPA moest die worden gericht aan het ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Politie.

De brochures van de grote gemeentepolitiekorpsen waren eigen uitgaven en sollicitatiebrieven moesten of naar de burgemeester of naar het ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Politie.

Politieonderwijs 1960-1980 Politie in verandering

De werving voor de rijkspolitie geschiedde in de periode 1957-1971 door het [Bureau Werving](#), dat achtereenvolgens gehuisvest was aan de Koningskade 8, Den Haag (1957-1965), de Burg. Patijnlaan 63, Den Haag (1965-1967) en aan de Westerstraat 3, Utrecht (1968-1971). Het wervingsbureau heette vanaf 1972 Bureau Personeelsvoorziening en was in 1972 gevestigd in de Hoofdstraat te Driebergen. Vanaf 1973 tot in 1988 was het Bureau Personeelsvoorziening ondergebracht in de Fentener van Vlissingenkade 5, Utrecht.

Vanaf 1 januari 1976 vond de centrale voorselectie voor de [gemeentepolitie](#) voor het gehele land plaats via het Landelijk Selectiecentrum voor de Gemeentepolitie te Hilversum.

De wervingsbrochures van de rijkspolitie waren begin jaren zestig nog verzorgd door de Rijksvoorlichtingsdienst, daarna werden het eigen producties.

De gezamenlijke brochures van rijkspolitie en gemeentepolitie (vanaf 1968) waren uitgaven van het ministerie van Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken, werden verzorgd door de Rijksvoorlichtingsdienst en bevatten antwoordcoupons aan het Bureau Personeelsvoorziening van de rijkspolitie te Utrecht en Bureau Personeelsvoorziening, Directie Politie, Ministerie van Binnenlandse Zaken te Den Haag.

Ook waren er gezamenlijke wervingsbrochures van de grote drie steden, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag (ministerie van Binnenlandse Zaken, 1967).

De wervingsbrochures van de [gemeentepolitie](#) zijn doorgaans uitgaven van het Bureau Personeelsvoorziening, Directie Politie, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag.

Verandering in de aanstellingseisen

Met het toelaten van 17-jarigen tot de primaire politieopleiding in 1963 regeling deden bij de politie de voorlichtingsambtenaren hun intrede die schoolverlaters moesten winnen voor het politievak.

De eis dat geen bril mocht worden gedragen verdween begin jaren zestig van de 20^e eeuw en werd vervangen door de eis van een goed gezichtsvermogen; de oogcorrectie bij het dragen van een bril mocht niet meer zijn dan 2 dioptrie.

De maximale leeftijdseis werd 25 jaar, hoewel tot 1 jan 1966 ook mensen tot en met 28 jaar in aanmerking kwamen. In 1965 wijzigde de minimumlengte in 1.72 m. en vanaf 1970 gold voor mannen een lengte van minimaal 1.70 m. Voor vrouwen was er geen lengte-eis, in de praktijk werd echter 1.65 m. aangehouden

De Algemene ontwikkelingseis werd MULO-diploma of gelijkwaardige opleiding.

In 1973 werden als gelijkgestelde opleidingen genoemd:

- diploma 3 jaar HBS
- 4 klassen HBS, MMS en Gymnasium

- 4 klassen HAVO, VWO
- diploma middelbare handelsschool
- diploma IVO B (als proef)
- diploma 3 jaar afdeling van MAVO (als proef)
- diploma theoretisch technische opleiding LTS (als proef)
- diploma 3 jaar LEAO (als proef)
- diploma 4 jaar lagere landbouwschool (als proef)
- diploma 4 jaar lagere detailhandelsschool (als proef).

In de periode 1972-1974 konden bij de rijkspolitie al personen van 16,5 jaar oud solliciteren; zij kregen, in afwachting van de primaire opleiding, een administratief baantje bij een landgroep.

Volgens wervingsbrochures uit de periode 1972-1974 zocht de politie mensen met de volgende eigenschappen:

- Algemene ontwikkeling
- Tact en overwicht
- Correct optreden
- Teamgeest
- Hulpvaardigheid
- Moed
- Opmerkingsgave
- Verantwoordelijkheidsgevoel
- Lichamelijke conditie
- Vakkennis en vakbekwaamheid
- Onbesproken gedrag

Over het onbesproken gedrag vermeldden de brochures: “Bekeuringen voor, laten we zeggen, huis-, tuin- en keukengevalletjes hoeven niet al te zware problemen op te leveren” (1977).

Selectie

Voor een functie bij de rijkspolitie (1962) waren sollicitatiepapieren te verkrijgen bij de groeps- of districtscommandanten of bij het Bureau Werving. Vanaf circa 1964 waren er antwoordcoupons in de wervingsbrochures bijgevoegd, waarmee sollicitatiebescheiden aangevraagd konden worden. Deze inlichtingenstaat moest ingevuld worden en met een eigenhandig geschreven sollicitatiebrief met daarin de levensloop opgestuurd worden naar het Bureau Werving of afgeven aan een groepscommandant.

De selectie bestond uit 2 rondes/dagen:

- geneeskundig onderzoek naar lichamelijke geschiktheid bij het bureau van de korpsarts te Utrecht en schriftelijk onderzoek op algemene ontwikkeling en kennis van de Nederlandse taal bij het Bureau Werving;
- mondeling onderzoek, ook weer in Utrecht, zijnde een onderhoud met de Wervingscommissie, bestaande uit enkele officieren van het Korps Rijkspolitie, gevolgd door een sportproef.

Wanneer de stappen goed waren doorlopen volgde het aanstellingsbericht binnen twee weken; in die tussentijd werd de levenswandel van de kandidaat nageplozen door middel van een antecedentenonderzoek.

Eind jaren zeventig (brochure 1979) werd de selectie uitgebreid naar 3 dagen en nam deze procedure een periode van enkele maanden in beslag:

dag 1: een algemene tests en in de middag psychologische tests

dag 2: een onderhoud met de selectiecommissie (selectieambtenaar en twee officieren)

dag 3: de medische keuring en sporttest.

Daarna volgden uitgebreid antecedentenonderzoek en huisbezoek.

Voor de gemeentepolitie (1977) gold dat het sollicitatieformulier, met de bon uit de brochure, werd aangevraagd bij het Bureau Personeelsvoorziening, ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarop kreeg de kandidaat papieren toegestuurd van het Landelijk Selectiecentrum voor de Gemeentepolitie te Hilversum. De kandidaat verstreekte schriftelijk informatie over familie, vrienden, relaties, hobby's etc. Ondertussen liet het Landelijk Selectiecentrum een antecedentenonderzoek uitvoeren.

Er volgde een eerste testdag in Hilversum, in de ochtend de test van algemene ontwikkeling, taal- en rekenvaardigheid. Als die voldoende was volgden er vier psychologische tests en moest een opstel worden geschreven. Een van de testen peilde het waarnemingsvermogen en de stabiliteit van de kandidaat, de drie anderen het karakter. De tests werden opgestuurd naar de Rijkspsychologische Dienst in Den Haag.

Tussen de tests door had een gesprek plaats met de selectiecommissie, bestaande uit de selectieambtenaar van het centrum en twee ervaren politiemensen; zij peilden de motivatie, de maatschappijbelangstelling, de maatschappelijke gerichtheid, de zelfstandigheid, het doorzettingsvermogen, de studieaanleg, de contactvaardigheid en de nodige hardheid voor het politieberoep. Twee weken na deze eerste dag werd het resultaat van de tests bekendgemaakt. Was alles goed gegaan, dan volgde een tweede testdag in Hilversum met een medische keuring, een sporttest en een gesprek met de psycholoog.

Was ook deze tweede testdag goed verlopen, dan stuurde het Landelijk Selectiecentrum de sollicitatie met advies voor aanstelling door naar het door de kandidaat gekozen gemeentepolitiekorps. De personeelsdienst van korps deed nog uitgebreid milieuonderzoek en een persoonlijk gesprek met de korpschef ter kennismaking volgde.

Opleiding

In de jaren zestig van de 20^e eeuw werd de opleiding van de aspiranten binnen de grote gemeentepolitiekorpsen opgeheven en vervangen door de primaire opleiding aan de regionale politiescholen, zoals bij de rijkspolitie al vanaf 1948 gebruikelijk was.

Vanaf 1971 vond de schoolopleiding ook voor de gemeentepolitie in internaatsverband plaats.

De opleidingsschool van het Korps Rijkspolitie in Arnhem (vanaf 1955) kreeg een dependance in Horn (vanaf 1967), verhuisde van Arnhem naar Apeldoorn (1971) en kreeg een tweede dependance in Harlingen (vanaf 1975).

De politieopleiding, die in de gehele periode 1960-1980 één jaar duurde, verschilde nogal van de latere Herziene Primaire Opleiding (HPO) in de jaren tachtig, die 19 maanden duurde en van de huidige politieopleiding. De nadruk lag op de echte politievakken (wetskennis, strafrecht en strafvordering, opsporingsleer en het schrijven van processen-verbaal) en sport, terwijl er weinig aandacht was voor sociale vaardigheden en de bestudering van maatschappelijke ontwikkelingen. De opleiding viel op te splitsen in vaktechnische opleiding, lichamelijke vorming en mentale vorming. Het omgaan met burgers werd daarbij in de jaren zeventig een belangrijk lesdeel met discussiegroepen en rollenspellen.

Politieonderwijs 1980-1992 naar een afspiegeling van de samenleving

Werving

De werving voor de rijkspolitie werd vanaf 1973 tot in 1988 verzorgd door het Bureau Personeelsvoorziening, Fentener van Vlissingenkade 5, Utrecht.

Vanaf 1 januari 1976 vond centrale voorselectie voor de gemeentepolitie voor het gehele land plaats via het Landelijk Selectiecentrum voor de Gemeentepolitie te Hilversum.

De aanstellingseis (algemene ontwikkelingseis) in 1980 was MULO-diploma of MAVO-diploma, van vierjarige opleiding. Als gelijkgestelde opleidingen werden genoemd:

- diploma 3 jaar HBS
- 4 klassen HBS, MMS en Gymnasium
- 4 klassen HAVO, VWO
- diploma middelbare handelsschool
- diploma IVO B (als proef)
- diploma 3 jaar afdeling van MAVO (als proef)
- diploma theoretisch technische opleiding LTS (als proef)
- diploma A- en T-stroom LTS (als proef)
- diploma 3 jaar LEAO (als proef)
- diploma 4 jaar lagere landbouwschool (als proef)
- diploma 4 jaar lagere detailhandelsschool (als proef).

In 1984 werd de minimumlengte afgeschaft, was de minimumleeftijd 19 jaar en gold als maximumleeftijd dat nog tien jaar bij de politie moest kunnen worden gewerkt.

In 1988 werd de vooropleiding minimaal MAVO-D niveau óf LBO-C dan wel MAVO-C met Nederlands, een vreemde taal plus wis- of natuurkunde; voor Nederlands moest dan wel een voldoende zijn behaald. Solliciteren kon op de leeftijd vanaf 18.5 jaar, vanaf 19 jaar kon met de opleiding worden begonnen. Nieuw was dat men niet langer de Nederlandse nationaliteit diende te hebben, maar bereid moest zijn deze aan te nemen. Men moest in het bezit zijn van het Rijbewijs B(-E). Gewenste eigenschappen waren: stevig in je schoenen staan, goed kunnen samenwerken en vooral goed kunnen praten, geduldig kunnen blijven en begrip kunnen tonen, kortom [“Kom bij de politie, als mensenkennis je beste wapen is”](#). Dit was het motto van een grote wervingscampagne in 1988.

Selectie

In de jaren 1981/1982 kwam één op de tien serieuze kandidaten door de selectie.

In 1988 was de procedure als volgt:

Voor een functie bij de gemeentepolitie werd gesolliciteerd bij en volgde een eerste gesprek bij het gemeentekorps van voorkeur. Voor een functie bij de rijkspolitie solliciteerde je schriftelijk bij het Bureau Personeelsvoorziening Rijkspolitie in Utrecht.

De testdagen vonden plaats bij het Landelijk Selectie Centrum Politie (LSCP) te Hilversum.

Op de eerste testdag was er de test van algemene ontwikkeling en intelligentie, persoon en karakter. Op de tweede testdag vond een gesprek plaats over vooropleiding en vakkenpakket, een gesprek met politiemensen uit de praktijk over de motivatie en het beeld van het politieberoep en maatschappijkennis en een derde gesprek met de psycholoog. De derde testdag behelsde de medische keuring en de sporttest.

Ging alles goed dan stuurde het selectiecentrum de sollicitatie voor de functie bij de gemeentepolitie naar het door de kandidaat gekozen gemeentepolitiekorps, met advies voor aanstelling. De personeelsdienst van het betreffende korps deed uitgebreid milieuonderzoek en een persoonlijk gesprek in het korps volgde. Betroef het een functie bij de rijkspolitie, dan volgde na het positief advies van het LSCP het huisbezoek bij de kandidaat en antecedentenonderzoek bij vroegere werkgevers en/of schoolhoofden. De uiteindelijke beslissing werd schriftelijk meegedeeld.

Ook in 1988 werd slechts circa 10% van de sollicitanten aangenomen.

Om meer [vrouwen](#) en [allochtonen](#) te interesseren voor de politie werd voor mannen en vrouwen deeltijdwerk mogelijk gemaakt en werden mogelijkheden voor kinderopvang geleidelijk gerealiseerd. Ook het herintreden werd mogelijk.

Bij de rijkspolitie werd daarnaast het fenomeen “zomerwachtmeester” (mede voor herintredende vrouwen) ingevoerd. In de zomerperiode kon hele dagen worden gewerkt werken en in de andere maanden zo’n 13 uur per week.

In 1991 werd de selectiemethode herzien en werd rekening gehouden met mogelijke achterstand van allochtonen. Hierdoor groeide de toestroom aspiranten enorm: 1000 in 1991 en 1600 in 1992! Daarbij veranderden ook de aanstellingseisen: minimaal VBO-C of MAVO-C met een voldoende voor Nederlands, één moderne vreemde taal en wis- of natuurkunde. Voldoende beheersing van de Nederlandse taal was een voorwaarde.

Rond 1997 was het gezochte profiel voor een baan bij de politie:

- Stevig in je schoenen staan, fysiek en verbaal
- Zelfstandig en in teamverband kunnen werken
- Op mensen af durven stappen en ze aanspreken
- Initiatieven willen nemen
- Redelijk kunnen blijven tegenover mensen die dat zelf niet zijn
- Een hulpvaardige instelling hebben
- Goede gezondheid en een goede conditie hebben
- Flexibel zijn, je aan elk mens en elke situatie kunnen aanpassen.

Opleiding

Voor de rijkspolitie was er de centrale opleidingsschool (primaire opleiding) in internaatsverband in Apeldoorn, met dependances in Horn en Harlingen. De school had 830 aspiranten in 1981 bij een capaciteit van 950 plaatsen. De opleidingen in Apeldoorn en Horn sloten in 1982, Harlingen werd toen de enige primaire opleiding van de rijkspolitie en werd vervolgens in 1992 algemene politieschool, voor zowel rijkspolitie als gemeentepolitie.

Voor de gemeentepolitie waren er 4 regionale scholen in internaatsverband: Amsterdam, Heerlen, Lochem (De Cloese) en [Leusden](#) (De Boskamp). Daarnaast dagscholen in Rotterdam en Den Haag. De totale capaciteit voor de gemeentepolitie bestond uit 1600 plaatsen.

Na het wegwerken van de personeelstekorten startte in 1982/1983 de Herziene Primaire Opleiding (HPO). Verbetering van de opleiding en vorming door verlenging van de opleiding was het doel. De opleiding duurde 19 maanden en bestond uit 3 delen:

Allereerst de periode van 11 maanden aan de opleidingsschool met vakkennis, maatschappelijke en persoonlijke vorming in de 12 leerstromen algemene onderwerpen, politieke wetshandhaving, politieke bevoegdheden, schriftelijk werk, Nederlandse taal, vuurwapenopleiding, fysiek/mentale vorming, EHBO, machineschrijven, houding en presentatie, sociale vaardigheden en maatschappijleer. Dan volgde de praktijkstage van 5 maanden bij een gemeentepolitiecorps of rijkspolitiegroep onder begeleiding van daarvoor opgeleide mentoren. Afsluitend 3 maanden school met leerstof, verdiept na opgedane ervaringen en met bijzondere aandacht voor zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

Samenwerking en integratie

In 1986 startte binnen de Nederlandse politieorganisatie het project Intensivering Samenwerking Politie (ISP). Het Bureau Personeelsvoorziening van de Rijkspolitie, het Bureau Personeelsvoorziening Gemeentepolitie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en het Landelijk Selectiecentrum voor de Gemeentepolitie gingen meer samenwerken, vooruitlopend op hun integratie, die in 1988 plaatsvond. Zo ontstond het Landelijk Selectiecentrum voor de Politie (LSCP) in Hilversum.

Bovendien werd in het congrescentrum "De Leeuwenhorst" in Noordwijkerhout in 1989 een projectgroep ondergebracht die de plannen voorbereidde om alle bestaande instituten voor de werving, selectie en de opleiding van zowel rijks- als gemeentepolitie te integreren en onder beheer

te brengen van het nieuw op te richten Landelijk Instituut voor Selectie en Opleiding van Politieperoneel (LISOP). Een jaar later werd de naam van de projectgroep en het te vormen instituut gewijzigd in LSOP en in 1991 was het Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP) i.o. (in oprichting) gevestigd aan de Hogeweg 25 in Amersfoort.

Het LSOP kwam op 1 juli 1992 formeel tot stand door een wijziging van de Politiewet 1957 en door onderbrenging van alle politieopleidingen (scholen en instituten) en het Landelijk Selectiecentrum voor de Politie (LSCP) in Hilversum onder één noemer: het LSOP, als politie onderwijs- en kenniscentrum. Deze integratie was een onderdeel van de aanloop naar de reorganisatie van het totale politiebesteding die per 1 april 1994 inging, met het in werking treden van de Politiewet 1993.

Vanaf 1998 was het Klein Seminarie in Apeldoorn in gebruik als concernlocatie van het Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP).

LSOP en Politieacademie

Sinds 2004 heet het LSOP in zijn geheel Politieacademie. De [Nederlandse Politie Academie](#) (NPA), gevestigd op de Kleiberg in Apeldoorn, was als opvolgster van het Rijksinstituut tot Opleiding van Hogere Politieambtenaren (RIOHPA) de officiersschool voor de politie, en was in de periode 1992-2004 één van de instituten binnen het LSOP. Zij kreeg vervolgens de benaming van domein leiderschap binnen de faculteit Bijzondere politiekunde & Leiderschap en is inmiddels (december 2009) de School voor Hogere Politiekunde (HBO/WO).

Het Politie Verkeersinstituut (PVI), opgericht in 1990, veranderde in 1998/99 in Politie Instituut voor Verkeer en Milieu (PIVM), heette sinds 2004 domein verkeer en milieu van de faculteit Bijzondere Politiekunde & Leiderschap van de Politieacademie en heet inmiddels (december 2009) Vakgroep Verkeer & Milieu van de School voor Handhaving.

De overige scholen binnen de Politieacademie zijn:

- School voor Politiekunde (MBO), die de initiële beroepsopleidingen verzorgt voor de assistent politiemedewerker (surveillant), de politiemedewerker (agent) en de allround politiemedewerker (hoofdagent);
- School voor Recherche;
- School voor Gevaar- en Crisisbeheersing;
- School voor Politie Leiderschap, voor het intellectueel en mentaal fit blijven van zittende en toekomstige strategische leiders van Nederlandse en Europese politiekorpsen.

Concernlocatie Politieacademie

Het [complex "de Weijert"](#) werd oorspronkelijk gebouwd als Aartsbisschoppelijk Klein Seminarie. De architect was Jan M. van Hardeveld, die het gebouw na drie jaar bouwen in 1935 opleverde.

Het Klein Seminarie bood plaats aan 350 studenten in de leeftijd van veertien tot twintig jaar die er hun voorbereidende studie voor het priesterschap konden volgen en tevens aan de 24 inwonende leraren, allen priesters.

De huishoudelijke zorg voor de studenten en de priesters was in handen van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid. De zusters bewoonden het Zusterhuis, een eigen klooster dat door een enkele gang in verbinding stond met het keukencomplex en het hoofdgebouw van het Klein Seminarie. Verder was het Zusterhuis een vrijstaand bouwwerk met een eigen binnenhof en ommuurde tuin. Op de begane grond van het gebouw bevonden zich de refter (eetzaal), recreatieruimten, spreekkamers en de werk- en slaapkamer van de Moeder-overste en Zusterportierster. Op de begane grond waren ook de wasserij met mangel- en droogkamer ondergebracht en het verblijf van de "meisjes volontaires" die bij de zusters de huishouding leerden. Op de eerste verdieping bevonden zich de individuele slaapcellen voor de zusters, de zusterkapel en enkele ziekenkamers. De tweede verdieping fungeerde als droogzolder.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het Klein Seminarie in gebruik als Duitse kazerne met de naam *General Von Mülverstedt Kaserne*, als rijsschool en als lazaret (militair veldziekenhuis). De weggebeitelde Duitse benaming is nog steeds op de gevel boven de voormalige hoofdingang te onderscheiden. Na de bevrijding gebruikte het [Canadese leger](#) het pand en het terrein als demobilisatiecomplex. Zowel de Duitsers als de Canadezen begroeven een hoop oorlogsafval in de tuin rond het Seminariegebouw.

Na 1945 herkreeg complex "de Weijert" tot 1970 zijn bestemming als Klein Seminarie. Daarna werd het terrein gekocht door de Rijksgebouwendienst en verhuurd aan de rijkspolitie, die er de Opleidingsschool en de Kaderschool vestigde, samen het Centraal Instituut voor Opleiding en Vorming der Rijkspolitie geheten. Het CIOV vertrok in 1989 en maakte plaats voor de Verkeersschool van de Rijkspolitie die enige tijd later fuseerde met de Verkeersopleiding van de Gemeentepolitie in Noordwijkerhout, waardoor in 1990 het [Politie Verkeersinstituut \(PVI\)](#) ontstond. Vanaf 1998 is het Klein Seminarie in gebruik als concernlocatie van het Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP), sinds 2004 de Politieacademie.